

DISSERTATIO POLITICA 1704, 4
DE

236

22

M

DE THRONI- SATIONE,

Quem

Inter festivos Academiae Gryphicae
plausus ob natalem CAROLI XII,

vicesimum tertium,

PRÆSIDE

VIRO AMPLISSIMO,

DN. JOHANNÉ PHILIPPO
PALTHENIO,

Politices Professore Regio Ordinario,

Patrono, Praeceptore ac Fautore suo,

additissimo honore prosequendo,

die 26. Junii A. 1704. ab horâ 7. matutina in Auditorio Majori

publice disquirendam

exhibet

RESPONDENS,

EBERHARD. HENR. von STADE,

Stadâ - Bremensis.

GRYPHISWALDIAE,

PRELO DANIELIS BENJAMINIS STARCKII,

REG. ACAD. TYPOGR.

Dissertatio Politica

DE THRONI
SATIONE

Incer festivos Academicis Gyplices
plausus ob natalium CAROLI XII.

VIRO AMPLISSIMO
DN JOHANNI PHILIPPO
PALTENIO

Publicus Professor R. no Ordinatio,
P. no. Professor ac Tutor juv.
ad hoc honore promovendo,
an. et juv. a. no. ad hoc, an. et juv. a. no. ad hoc
postea dispensationem. an. et juv. a. no. ad hoc
ESTIMANDI R. no. ORDINATIO
BERNHARDI BURMESTADE

LEIPZIGI
APUD GABRIELIS REHM STARKI

Vemadmodum plerarumque rerum, quas aut divino consilio formatas, aut humana industria effectas cernimus, novæ subinde species apparent: ita etiam in moribus actisque hominum

sæpe aliquid insoliti contingit, ut novis utrobique vocabulis, comparatoque eorum intellectu opus sit. Fit id equidem iis quam maxime invitis, qui aut de perfectione Scholasticorum systematum præclare sentiunt, aut suæ peculiaris scientiæ fiducia inepte sibi placent, aut denique otii commodique sui causa ex sapientia facile modum tenent, & mature sibi discendi metam statuunt. Sed quidquid ejus sit, quemadmodum in potestate Physicorum atque opificum non est, ut naturæ lusus aut progressus artis inhibeatur, atque adeo qui utriusque spectaculo delectantur, nova novis rebus inventisque vocabula imponere desistant: ita nec in arbitrio præcipue Politicorum positum est, ut impediant, quò minus aut communem agendi modum homines Reip. negotia tractantes egrediantur, aut insolita casuum inauditis ante nominibus appellentur. Est inter ea nostro hoc tempore vix quidquam celebratius vocabulo DETHRONISATIONIS, in cuius sensu capiendo, cum multi non malo animo homines pessime offendant, faciendum videtur, ut paulo idem dilucidius pateat. Habent id enim Regiæ cum primis res, ut sicubi dubia ipsis lux affulgeat, & accuratius ab omnibus inspicere mereantur, & ab iis qui in umbra desident, retractari haud dedignentur.

A 2

§. II. Uni.

§. II.

Universim quidem quid DETHRONISATIONIS vocabulo indigetur, facile apparet. Est illud, si Romanæ civitatis more loqui liceat, Græco barbarum. Græci enim sedem Regum conspectiorem, sive solium lococelsiore positum, in quo qui dignitate atque potestate super alios eminent, magnifice collocari moris est, *Ἰερόν* vocant. Illa vox, vix quidquam mutato sono Latio inventa, everso deinde Romanorum Imperio ad vicinas gentes, corrupta latinitate nunc utentes, delata eandem in derivatis formam induit, quam in aliis mediæ ævum seculorum verbis atque loquendi modis animadvertimus. Uti enim à Monacho *demonachandi*, à Persona *depersonandi*, à Titulo *delitulandi*, à Gradu *degradandi*, à Cappello *decappellandi*, à Barone *debaronifandi*, à Comite *decomitrandi* horridæ voces (a) surrexere; ita & à THRONO *dethronifandi* haud paullo funestius vocabulum enatum, quod an ad Anglos (b) Gallos vè (c) propius orriginem referat, ideo incertum est, quod illorum agendi horum loquendi genere pleræque gentes Europææ frequentius utantur. Id certum est, qualemcunque modum, quo qui throno impositus est, eodem deponitur Regnoque privatur, hoc ipso denotari.

(a) Vid. du Fresne in Glossar. (b) Illorum est *to dethronise, dethroniser*, quod ita interpretatur Cotgrav. in Dictionario: *to depose from, or put out of, à throne*, deponere, deturbare throno. (c) Eorum est *dethroner*, apud Eundem loc. cit. & *dethroner* apud Danet. in Dictionario, *renverser du Throne*.

§. III.

Quid verò speciatim DETHRONISATIO denotet, sciri recte non potest, nisi de aliis omnibus legitimis

timis amittendi Imperii modis accurate cognoscatur. Inter eos maxime est naturalis ille, qui constat morte Imperantis, quæ quemadmodum alia omnia viventium jura extinguit, ita Sceptra quoque lignibus æquat. Aft præter naturæ necessitatem interdum fit, ut quis sponte sua regnum relinquat, aut eodem à subditis privetur, aut bellica vi subactus victori illud permittere cogatur; potest etiam fieri, ut irati Victoris populique offensi consensu, & velut sociata opera, ob domi forisque male gestas, diademate quis exuatur. (a) Priorem modum *abdicationis*, alterum *exauktionis*, tertium *conquestus* sed quartum *DETHRONISATIONIS* vocabulo exprimimus atque comprehendimus. Abdicatio plerumque fit volente Rege, invito populo; Exauktionio, volente populo, invito Rege; Conquestus, invito Rege & populo; *DETHRONISATIO* volente populo & Victore extraneo, sed invito Rege. Abdicatio atque Exauktionio placide, & pacis tempore plerumque peraguntur; Conquestus autem ex bello consequitur; *DETHRONISATIO* aliquid ex pace belloque trahit, hætenus ut inter Victorem atque Victum belli, aft inter Victorem victique populum pacis statum supponat ac confirmet. Abdicationis, Exauktionionis atque Conquestus exempla magno ubique numero occurrunt. *DETHRONISATIONIS*, quantum scimus, nullam est aliud, quam quod præfens Poloniae status videtur exhibiturus, cujus argumenti naturam ut recte intelligamus, de rebus affinis distinctione est agendum, quo facto quid ab iis *DETHRONISATIO* differat, sua velut sponte elucescet.

(a) Plures legitimos finiendi imperii modos dari haud arbitramur. Sunt quidem, qui hunc quoque comminiscuntur, si quis ad certum tempus imperio summo praeficiatur, eodemque post tempus illud elapsum cedat. Sed utrum temporarius talis Monarcha extiterit unquam aut adhuc extet nondum liquet. Id quidem verissimum est, quod *Dn. Thomaeus Jurispr. Div. Lib. III. Cap. 6. §. 123.* pro sententia affirmantium tuenda affert, nullam esse contradictionem inter *res* summum atque temporarium, nec adeo naturam rei repugnare quominus quis summum atque simul temporarium civitatis Imperium obtinere possit. Potior tamen negantium ratio videtur, quinon quid fieri qualicunque modo possit, sed quid fiat factumque fuerit in illa Philoſophiæ parte, quæ practica est, respiciendum docent, exemplumque hujus rei dari negant. Nam quod de Dictatore Romano Grotius affert *de J. D. & P. L. l. Cap. 3. §. II.* id incongruum esse demonstrat *Puffendorf. de J. N. & G. L. VII. Cap. 6. §. 15.* ipsa quoque certi temporis praestitutio, pacto quod legis vim habet, facta superioritatis quidquã subinnuit.

§. IV.

Est itaque **ABDICATIO**, quando quis summum quod habet in Civitate Imperium, cui bene & ex commo civium gerendo se totum *dicaverat*, imbecillitatis suæ, post animadversæ, conscientia, virium, morbo seniove afflictarum defectu, molestiarum tædio, & privatæ vitæ amore, religionis similique causâ motus, (a) aut aliorum persuasionibus inductus, sciens volens; (b) deponit, eodemque solenni verborum formula se *abdicit*. (c) Quam Abdicationem, cum plerumque certorum signorum, quæ in collatione Imperii splendoris causa adscita fuerant, publica abjectio, ac in tradentium manus restitutio sequatur, (d) hinc est, quod *Resignationis* quoque vocabulum in usu sit. Faciendæ autem Abdicationis sive

Re-

Resignationis, ni certi temporis obster conditio, quo capite Remp. diminui periculosum fit, aut ni in ipsa delatione Regni ad perpetuam illius curam peculiariter quis se adstrinxerit, (e) plenissima omnib9 Regib9 potestas comperit. Quæ enim accipiendi, eadem & relinquendi Imperii ratio est. Ast nemo invitus regnare cœpit, (f) nec adeo invitus regnare perget. Quidquid in Imperio oneris est, id ut uni perpetuo incumbat, nec æquum est, nec necesse. Si quid autem in eo est juris atque beneficii, ei à frunte renunciari posse, non est dubium. Quemadmodum verò mali Principes rarissime eò descendunt, ut vexandæ & perdendæ Reip. ipsi sibi finem statuunt: ita bono Principe & asveto Regni curis carere, acerbum semper Civibus est, qui quid ex mutatione periculi sit, recte æstimare didicerunt.

(a) Sæpe causa illa concurrunt, atque ita miscentur, ut agrè discerni possint, sæpe etiam sub unius vel alterius specioso prætextu reliquæ potiores latent, uti exempla collecta à Becmanno in *Syntagm. Dignit. Illustr. Cap. 9. §. 3.* accuratius inspecta testantur. (b) Non agnoscimus ergo aliam abdicationem quam voluntariam ex parte Regis, qui si coacte eandem faciat, nihil id aliud quam exauctoratio est, honorifico abdicationis sive resignationis titulo exornata. Exemplum ejus in Alphonso Portugalliæ Rege est, moderni fratre quod ostendit *Autor Anonymus de la relation de la Cour de Portugal Tom. 1. Chap. 3.* verbis sequentibus: Le lendemain bon matin le Marquis de Cascaes gagna le palais avant les autres Conseillers, & entrent dans l' Antichambre du Roy, il dit à ceux qui y estoient de service qu' il avoit dessein de parler au Roy. On luy repondit que le Roy n' estoit point encore levé. Il heurta si fortement à la porte que ce grand bruit réveilla Sa Majesté, de sorte qu' étant allé à coté de son lit il dit à ce Prince qu'il

qu' il n' estoit point temps de dormir, que l' il ne se réveilloit de la léthargie, dans laquelle il avoit vecu, il seroit en peu d' heures *depuillé de son Royaume*, qu' il avoit presque riné: Et que puisqu' il estoit incapable de gouverner & de nul usage dans le mariage, illuy conseilloit de *faite de bonne grace & d' une maniere conforme à son bonneur ce qu' autrement il seroit forcé de faite avec confusion*, qui estoit d' envoyer appeller l' Infant son frere & de *luy remettre le gouvernement*, que par ce moyen il mettroit sa couronne en seureté & conserveroit son Royaume. Le Conseil arriva ensuite en corps & tacha de *persuader au Roy de resigner, mais ni menaces ni raisons ne purent l' y obliger*. Comme il *persistoit dans son refus* le Duc de Cadaval fut envoyé à l' Infant pour luy apprendre l' estat des choses, & il ne se fit rien jusques vers le soir, afin dit on, de donner temps au Roy de Changer de resolution, mais comme il est ply vraisemblable pour persuader à l' Infant de finir ce qu' on avoit commencé. Luy enfin vers la nuit accompagné des Magistrats de Lisbonne, de la noblesse du parti, & d' un grand Concours de peuple vint au Palais, où il est reçu par le Conseil d' Etat & à la tête de cette Compagnie *il renferme le Roy dans sa Chambre*, assurant tous les passages par où il pourroit l' esquiver. *Une formule de resignation avoit alors été dressée leuë & approuvée par le Conseil*, qui avant qu' on se separât avec éclat, fut envoyée au Roy pour la signer, & rapportée signée de Luy, *mais on ne sçait point par quel moyen il fut porté à une telle signature.* (c) Tribuimus ergo Abdicationem Regi in sensu activo non passivo. Uterq; autem recte adhibetur, cum & *abdicare se regno, & abdicari* Rex dicatur, uti est apud *Plinium lib. 6. Cap. 22. Eligi Regem liberos non habentem, & si postea gignat, abdicari, ne fiat hereditarium regnum.* Id quod probe notandum est in gratiam quoque Cl. Becmanni *loc. cit. §. 1. ubi cæteroquin parum apte ipsa abdicationis divisio institueretur in voluntariam & involuntariam*, ita, ut involuntaria iterum in excommunicatio-

cationem & depositionem subdividatur. Id quoq; notari mere-
retur, à populo Regem non à Rege populum abdicari, La-
tine dici. Falluntur ergo quicumque vocabulum abdicati-
onis eo sensu, quo Patri permiffum est degeneris filii cu-
ram abjicere eundemque ædibus suis expellere [vid. *Grot. d.*
J. B. & P. Lib. II. Cap. VIII. §. 7.] Principi velut patriæ patri-
tribuunt, id quod *Mergo* quidam facit, qui sub inclyti Poly-
hifloris *Conradi Sam. Schurzfeischii* nomine *de eo quod inter-*
est abdicatiōis Principum dissertationem parum quidem Phi-
lofophicam tantoque Viro dignam proposuit §. 2. & 3. (d)
Illuftriffimum ejus exemplum *Christina Sveciæ Regina* præ-
buit teste *Pufendorf. de rebus Specieis L. XXVI. §. 31.* & autore
Theatri Europæi Tom. 7. p. 638. (e) Id quidem rarius est, exem-
plum tamen *Polonia* præbet, quæ inter pacta *Conventa* cum
Michaële Wisnowickio inita, id quoque retulit *num. 3. Re-*
gno Poloniæ nunquam abdicabimus; quam tamen conditionem
fibi remitti petiit *Succesor Johannes III.* uti testatur *Diari-*
um Electionis anni 1674. d. 27. Maji, id quod eo facilius obtinuit,
quo minus metuendum plerisque videbatur, ne is regnum
nunquam fastidiret, qui tanto illud ambitu & tot artibus
quæfiviffet [f] Sunt equidem interdum, qui videri volunt
nolentes ad Principatum vocari, sed postquam aliquandiu
reluctati fuerunt, expugnari modestiam suam patiuntur,
& dum honori suo faventibus repugnant, id ita faciunt, ut
appareat ipsos vinci velle, cujus simulationis exemplum
optime omnium *Papæ* exprimunt, quorum lachrymis atque
deprecationibus nemo sanus fidem adhibet,

§. V.

Non verò idem est faciendæ *Abdicatiōis* modus,
factæque effectus in Regno electitio atque successivo.
In illo pure Regnum ab abdicante est relinquendum.
tamenfi aliæ, quæ Regnum ipsum non tangunt, conditio-
nes *Abdicatiōis* adjungi possint, (a) Constituendi ve-

B

rò

rò aut designandi Successoris nulla decedenti Regi potestas competit, nisi ea peculiari eligentium voluntate extra ordinem ipsi tribuatur. Id quod in tali Rep. vix unquam fiet, ubi ad Interregnum rem redigi ex usu libertatis videtur. (b) Ast ubi ea civitatis conditio est, ut quanta fieri potest diligentia cavendum sit, ne Interregnum existat, facilius Principi, non omnino ingrata eligentibus cupienti, gratificabitur. (c) Ibi Resignatio facienda est in manus eorum, qui eligendi facultatem habent, aut electoris populi personam representant; (d) huic ab abdicante diadema, quod populo reddendum, à populo iterum tradendum erat Successori, brevi manu Successori [e] traditur.

[a] Huc pertinet reservatio certæ dignitatis, certorumque reddituum, quam ad privatam vitam decorè agendam abdicantes sibi stipulantur, uti Caroli V. Christina. & Johannis Casimiri exempla notissima testantur. (b) Exemplum irriti conatus hac in parte præbuit Johannes Casimirus Poloniæ Rex, quod late describit *Perillus. Pufend. Rer. Brandenburg. lib. 9. ac 10.* (c) Obtinet hoc in Imperio Germanico, cuius compages ita laxè cohæret, ut ab Interregno gravissimum dissolutionis periculum imminet. Facile ergò Carolus V. ut Fratrem Ferdinandum I, Ferdinandus III. atque Leopoldus, ut Successores Filios Ferdinandum atque Josephum cernerent, ab Electoribus obtinuerunt. (d) Sic Johannes Casimirus de abdicando regno mentem suam Senatoribus quidem exposuit; ipsam verò Abdicationem in Comitibus Universalibus peregit, in ipsa Oratione valedictoria ad Reip. Ordines pertinente, his verbis utitur: *Coronam in manus Dominationem Vestrar. deponam, & in Scripto, quod Rex Pro Cancellario Regni prælegendum dedit, sequentibus: Coronam hanc à Dominationibus Vestr. capiti meo impositam, à rot. annis per Antecessores meos possessam, in manus, & ad liberam dispositionem Domi-*

Dominationum Vestr. solenni reddo Abdicatione Vid. Nicol. Chwal-
kowsky Jur. Publ. Polon. l. 1. c. 3. §. 4. (e) Factum id est à Ca-
rolo Vio Coronà Imperii cum Sceptro ad Ferdinandum Fra-
trem missa, ejusque facti significatione Electoribus facta. Vid.
Hisor. Abdic. in Collectione Scharidii p. 638. Idemque com-
modius nullibi, quam in Germaniæ Regno fieri potest, ubi
qui summæ rerum actu præest, Imperatoris, qui ei destina-
tus successor est, Regis Romani nomen statim ab Electione
facta gerit, & peculiari Inauguratione consecratur. Præter
populum atque successorem abdicantis neminem ponimus
cui tradi abs eo diadema possit. Quod enim dictus ante
Mergo §. 8. pronunciat, *summam potestatem, qua se princeps ab-
dicat, reddi DEO & reperi sua stirpi*, id inane est & cum reliquis
ejus scripti quisquiliis rejiciendum.

§. VI.

Sed in Successivo Regno dispiciendum porrò, an
idem patrimoniale sit, an usufructuarium. (a) Priori
casu, quemadmodum res alias aliæq; jura omnia, quæ ad
possessorem unice spectant, idem, si superiorem nemi-
nem agnoscat, projicere si velit, & in quemcunq; alium
conferre potest, ita nihil impedit, quo minus etiam de
regno regniq; jure in gratiam filii, filia, spurii, propin-
qui aut extranei cujuscunq; pro lubitu suo statuat. Hæc
omnia enim in natura quam diximus regni, quod ad
privati patrimonii modum tractari amat, insunt. (b)

[e] Non aliaratione voces has intellectas cupimus, quam
quæ traditur à Pufend. de Jur. Nat. & Gent. l. 7. Cap. 6. §. 16. (b)
Docente Grotio de J. B. & P. lib. 2. Cap. 7. §. 12.

§. VII.

Posteriori casu, cum certus Successionis ordo populi
voluntate sit definitus, immutare in eo aliquid Imperans
decessu suo non potest. (a) ut adeò patri abdicanti pote-
B 2

stas non sit, filium natu minorem, præterito primogenito, aut neglecto filio, generum sibi Successorem constituendi; Sed omnes illi, qui jus habendi regni ex certa conditione suspensum semel nacti sunt, conditione illa existente regnum nanciscuntur, nec inter eos, qui communi populi beneficio fruuntur, iis, qui regnare desinit, alium, quàm loco & ordine sibi proximum efficere Successorem potest. Et quamvis, si abdicatione is abstineat, in visum sibi hominem quoad vixerit morari & imperio arcere possit, à successione tamen eundem excludere, aut cum injuria tertii alium Regem festinare non potest.

[a] Hæc autem non obstant, quo minus in casu speciali voluntatem istam populus mutare, & idonea de causa ordinem Successionis invertere possit.

§. VIII.

Quocunq; modo spectata Abdicatio expresse, verbis sive ore prolatis, sive scripto conceptis, signisque æquivalentibus aliis facienda est. Qui enim tacitam quoq; abdicationem dari asserunt, cum abdicatione Derelictionem, (a) hanc iterum cum Desertio ne (b) miscent.

[a] Facit id *Muldenerus in Positionibus inauguralibus*, quarum nova editio Halæ prodit. [b] Id inter alios facit *Gronovius ad Grot. l. i. c. 4. §. 9.* qui & in eo errat quod pro Derelictionis exemplo fugam Henrici Valesii proponat, quæ proprie Desertionem exprimit. Desertio enim mutationem loci in quo exercendum imperium est designat, quale quid in Henrico erat è Polonia in Galliam, & in Jacobo II. ex Angliâ in Galliam profugiente, qua de causa utrique regnum fuit abrogatum. Pro derelicto autem is regnum habet, qui in eodem quidem vivit, aut certe locum ab eo remotiorem non petit, sed nullæ regni cura tangitur, & per supinam rerum omnium negligentiam, animum non amplius procurandæ administrationis satis indicat; qui sensus in ipsa vocabuli natura

tura latet. Non enim tam dicimus *regnum relinquere aut derelinquere*, quam *pro derelicto habere*, id est, ita tractare, quasi ad presentem non pertineat. Ea vera est causa Exaurationis Wenceslai in Germaniæ præsertim regno, uti accurate inspicientibus patebit. Cum verò & Derelictio hæc & Desertio, uti deinde uberius ostendemus, Exaurationi causam præbeant, quare ad Abdicationem illa nulla ratione referti possint, satis patet.

§. IX.

EXAUCTIONEM id vocamus, præse vocabuli vim urgentes, quando illi, quorum *auctoritate* quis regnavit, male regnantem, hac ipsa sibi retenta auctoritate usi, maturo consilio, jure atque ordine agentes, loco movent, quo se indignum ipse reddiderit. Alii id *Depositionem* vocant, quæ iis, à quibus quis solio *impositus* est, suo jure competere intelligitur. (*) Utrum autem licite Rex exauctorari sive deponi possit, qua de re maxima animorum contentione diu inter eruditos certatum fuit, nostra quidem sententia in univèrsum definiri nequit, sed ad speciales singularum civitatum constitutiones hic est respiciendum.

(*) Sunt & qui *Exaugurationem* id appellant, quæ à *Depositione* & *Exauratione* in eo differt, quod in his simplici eorum decreto, quibus illa potestas competit, regno quis exuatur; ibi autem cum certa, sacra cum primis, ceremoniâ ad ignominiam comparata, regno cui actu *Inaugurationis* initatus fuerat, deiciatur. Quæ ergo inter ipsam collationem imperii & solennia inaugurationis, eadem inter Exaurationem & Exaugurationem imperantis differentia est.

§. X.

Id itaq; pro certo ponimus, in regno *Despotico* s. *berili* nullam legitimam mali Principis Exaurationem fieri posse,

posse, sed quidquid similem cum eadem affectum habet, id conjugationis, seditionis, perduellionis, tumultus, aut alio quocunque nomine debere appellari. (a) Hæc autem Reip. mala ubi exarsere, in depositione tyranni raro furor mancipiorum sistitur, sed frequentius est, ut idem fuso illius sanguine extingatur. (b)

[a] Ratio asserti in ipsa servili subditorum illorum conditione latet, cui abdicandi brevi facultas tribui non potest. Hinc adeo patet, quid de amissione Imperii Turcarum, quam superioris seculo Osmannus, Mustapha atque Mahumedus IV. Prætoriani militis insolentia subiere, si existimandum. (b) Expertus id est in eodem Turcarum Imperio Irabimus, & alibi alij.

§. XI.

Proximum à Despotico regno *Arbitrarium* est, sive *Absolutum*, id est, ex mero atque *absoluto* imperantis arbitrio gerendum nec ulla subditorum libertate, legitimis modis exserenda, temperatum, in eo, originarie ita constituto, quemadmodum de cura gerendi Imperii subditi plane non participant, ita nec quomodo Remp. Rex gerat, dijudicare possunt, & quicunque remissione primævi juris in eum casum, utrum Rex probus an improbus, sanus an fatuus imperet, Remp. dederunt, illos etiam omnem illius casus eventum perferre atque pati, verum est. Habet ibidem locum, quod Tacitus præcipit: (a) *Bonos Imperatores voto expetendos, qualescunque esse tolerandos.* Et quod alio loco monet: *Quomodo sterilitatem aut nimios imbres, & cætera natura mala, ita etiam luxum & avaritiam, & alia Principum vitia debere tolerari.* Quæ tamen tolerantia spe ut nimum Principes plenissima potestate præditi confidant, tutum non est, cum denique patien-

patientia expugnari, & in rabiem desperatio facillime
 converti possit.

(a) Hist. l. IV. Cap. 8. (b) Eod. Lib. Cap. 74.

§. XII.

Differt ab Arbitrario regno Legitimum, [a] quod
 vulgò dicitur *Limitatum*, (b) ubi qui Imperium Principi
 commisit liber populus, certo illud pacto munivit, quod
 justæ velut *legis* vim habeat, imperiique & obsequii cer-
 tos *limites* designet, quos utrinque migrari nefas sit. Hos
 itaque limites si excedat Princeps, postulare idem à po-
 pulo, ut suis se cancellis contineat, non potest, aut si par-
 tem pacti ad se pertinentem servare nolit, alterius partis
 observationem à subditis male exiget. Quidquid ergò
 contra legum regni fundamentalium præscripta à legiti-
 mo Rege fit, id merus error, aut si malignitas animi ac-
 cedat, mera injuria est. Utrique autem, si per monita,
 consilia, precesque subditorum occurri ac medela af-
 ferri nequeat, vitio ipsis nemo vertet, si perfido fidem
 renuntient, & emendari nescio, cum ipso tandem regno
 male agendi occasionem adimant. Cujus ratio non ali-
 unde, quam ex natura pactorum est arcessenda: Nam-
 que omni pacto duplex promissum inest, unde & reci-
 proca ejusdem inter paciscentes obligatio est, & uti Gro-
 tius eleganter loquitur, (c) *unius ejusdemque pacti singula*
capita alia aliis insunt per modum conditionis, quasi expres-
sum sit: hac ita faciam, si & alter fecerit quod promisi. Hac
 itaque ratione fit, ut uno pactum non servante, ab altero
 idem turo negligatur, quo facto omnia irrita sunt, & ad
 illum statum, quo ante pactum initum fuerant, rever-
 tuntur. Ast non nisi pacto interveniente civile inter
 homi-

homines imperium constitui certissimum est, & quem admodum tempore illo, quod conferendi imperii pactum præcessit, qui eo ipso Rex factus est, privatus, & qui nunc subditus est populus, liber erat; ita eodem pacto expirante, libertatem populus recipit, Rex verò in privatam vitam conditionem, ejus saltem quod amittit regni respectu, recidit, (a) qui est effectus Exauctorationis de quo quæritur.

(a) Dici non potest, quo tempore loquendi ea ratio invaluerit, ut conditiones illæ, in quas alicubi Imperantes adsciscuntur. *Leges fundamentales* vocentur, quod quidem minus sit accurate, cum lex superiorem ponat, quem Rex, quantumvis ad certum gerendi imperii modum adstrictus, non agnoscit. Duplici autem de causa id videtur factum. Primum quidem, quod leges olim definirentur per *νομὸς συνθήκας*, *communis conventiones*, qui flosculus erat philosophiæ Græcorum democraticæ, cujus hac quoque in parte errores ostendit *Pufend. de J. N. & G. l. 7. Cap. 6. §. 2.* Qui ergò cum Legibus Pacta miscebant, illi facile etiam cum Pactis confundebant Leges, unamque pro altera vocem promiscuè usurpabant. Deinde etiam commune Scholarum dogma, parum quidem cum priori consentiens, hoc erat, quod proprius Legis effectus obligatio sit, quæ in pactis, præsertim nudis, & nescio quo *συνάλλαξι* carentibus, aut plane non exstet, aut non ita arcte stringat. Ne quid ergò dubii de effectu Pactorum, quæ imperii atque obsequii civilis modus continetur, foret, sed ut vera atque stricta obligatio iisdem inesse ostenderetur, ipso *Legum* nomine ea appellare placuit, & quidem *fundamentalium*, in quarum scilicet observatione ipsum totius rei fundamentum, non alia ratione firmandum, consistat. Posito ergò illo loquendi genere, non incommode regnum quod talibus legibus constat, *legitimum* vocatur, quod à jure quæsito hic distinguiamus. (b) Omne Imperium natura

natura sua absolutum est, hoc sensu, ut quicquid ratio Imperantis in consilium rite adhibita, saluti subditorum expedire censuerit, præscribi iisdem possit. Sed in statu monarchico, cum unius hominis iudicium sæpe fallat, modumque excedat, nec de eadem re idem diversi sentiant, satius quibusdam populis visum fuit, ad certam gerendi imperii formulam Principes suos adstringere, & positis velut limitibus potestatem regiam coercere, unde *Regnum* ejusmodi *Limitatum* dicitur. (c) *de J. B. & P. lib. 3. Cap. 19. §. 14. (d)* Si is enim duplex forte regnum, v. g. unum hereditarium, alterum electivum teneat, exauctoratione hic facta, nullam ibi avitæ dignitatis jacturam facit. Manet ibidem persona publica quam vocant, hic privatione regni privato redditur, quem admodum Sigismundus amisso Sveciæ regno, Polonia regnum retinuit.

§. XIII.

Hæc quanquam ita plana sint, ut vix dubio locus esse videatur, sunt tamen sententiæ nostræ adversi, qui negant, civile imperium consistere pacto, & à solo DEO Majestatem, vocant, arcessunt, quo ipso facultatem populo detrahunt, divinitus concessæ potestatis Exauctoratione facta malo Principi adimendæ. Sed probe intelligendum est, quid Majestatis vocabulo ab iis, quid à nobis denotetur. Illi eo denotant ipsum ordinem imperandi atque parendi præcipue civilem, generatim & in se spectatum. Hunc dicunt originarie à divini Numinis constitutione pendere, idemque alatis S. Scripturæ dictis probare aggrediuntur. Id autem nemo negat, nec est quisquam, qui divini illius ordinis pervertendi atque tollendi hominibus potestatem tribuat. Nos hic loquimur de certa specie imperii certo homini peculiariter competentis, quod ipsum interveniente ejus qui imperat & populi cui imperatur pacto constitui, affirmamus, & dum ejusmodi pacta quotidie celebrare videmus, oculis nostris credimus. Quod si verò pactum hic adest, id quoque quod

quod natura pacti postulat, adesse intelligitur. Non alia certe ratione à DEO imperium, quam matrimonium est, sed matrimonium illud, quod inter Cajumque est, pacto constat, nec quisquam est, qui neget, per adulterium atque desertionem ab una parte eodem violato, alterius quoque partis obligationem tolli. Pari ratione Ministerium Ecclesiasticum immediate à DEO est constitutum, nec tamen id obstat, quominus in certas condiciones à Patrono hic vel ille parochus adscitus, male gesto officio talari toga exuatur. (a) Quo autem de Majestatis origine sic loquuntur, tanquam res physica sit, quæ inter spiritualia primavæ creationis divinæ opera locum habeat, & invisibili quadam ratione cœlitus hominibus infundatur, iisdemq; penitissime adhæreat, donec divina iterum manufacta, ad cœlos evolet, illi rerum moralium indolem & reatorum naturam male intelligunt. (b) Res simplicissime ita habet; Omnes homines natura sunt liberi & æquales, hactenus, ut quilibet adultus & ratione pollens, suarum ipse actionum moderator & arbiter sit, nec quisquam in usu communis juris aut major altero, aut minor dici possit, ni certo pacto inito, voluntatem suam voluntati alterius submiserit, quod quando fit, *Majestas* inde, id est, *major* unius quam alterius potestas atque dignitas (c) enascitur. Hæc verò dignitas atque potestas præcipue per imperium se exerit, cui in eo, qui imperium agnoscit, subjectio & Obsequium respondent. Quod si ergo alicui imperio simpliciter sit collatum, simpliciter quoque obsequium præstari debet, si quis autem sub certa conditione imperium acceperit, illi etiam non nisi conditione illa posita pareatur, & eadem cessante, ipsam cessat obsequium. Ita inter homines quotidie pactis initis agitur.

tur, ut autem ita agatur, id voluntari divinæ, partim per-
rationem cognitæ, partim sacris literis revelatæ, consenta-
neum est; quin ex prævio ejus præscripto, ut ita fiat, neces-
sitas hominibus incumbit, (d)

(d) Illa nobis responsio commodissima videtur. Quod prætere-
eam in rem conferri queat, Vid. *Vip. apud Pufend. de J. N. & G.*
l. 7. Cap. 2. §. 2. Dn. Thomasi. Jurispr. Divin. l. 3. Cap. 6. §. 66. seqq.
& qui Theologicis dubiis singulari industria satisfecit Aucto-
rem *iraclatium* eruditissimi *de Naturali Imperii, præsertim Anglicani*, cui
apud nos nomen suum amicissime professus est, vir summus.
Gallia olim suæ, nunc Angliæ decus, *Petrus Allixius Conf. Marc.*
Anton. de Domin. de Republ. Ecclesiast. L. VI. p. 20. seq. itemque *in*
ostens. error. Sarez. p. 292. Qua occasione notari meretur, quan-
quam eandem nobiscum sententiam plerique Pontificiorum
præcipue Canonistarum amplecti videantur, alio tamen id ani-
mo ab iis alioque sensu fieri. Dum enim illi civilis imperii ori-
ginem hominibus tribuunt, divinæ Papatus origini eam oppo-
nunt; idque unice agunt, ut tanto majus intervallum inter sa-
cræ & profanæ auctoritatem constituatur, Papæque, velut
inter DEUM hominesque medio, in ipsos Reges paulatim po-
testas tribuatur. Quæ causa est, quare puriores Theologi
contrariam de humana Papatus, & divina Majestatis origine
sententiam acerrime defendant, qui tamen quando DEUM so-
lum Majestatis autorem faciunt, eo ipso non interveniens po-
puli pactum, sed intercedentem Papæ auctoritatem excludunt,
quorum mentem male intellectam, parum aberat, quin ad ve-
ritatis politicæ corruptelas Philosophorum nonnulli adhibuis-
sent. (b) Eminet inter eos *Hornius de Civitate*, qui eo nomine
à *Pufendorffio* vapulat *loc. cit. §. 3.* (c) Is verus est vocabuli
significatus, uti nemo latine doctus dubitabit, quanquam vul-
go nunc idem in Scholis Politicorum unice ad summum illud
atq; sacro-sanctum civitatis imperium designandum adhibea-
tur, Ita *Justinus Hist. l. 31. Cap. 7 §. 7.* *Scipioni Africano, Lucii Con-*

fulis Legato, *Florus l. 2. Cap. 2. Attilio Regulo, Tacitus annal. 3. Cap. 89.* Feccialibus Majestatem tribuit, quibus summum Romana civitatis imperium competiisse nemo diceret. Unde etiam sequitur, hodiernum vocabulum Majestatis cuiquam tribui posse, qui summo imperio haudquaquam polleat. Ex vero autem vocabuli ejus significatu fundamentum relationis, quæ hic regnat, peti potest, scilicet posita liberorum hominum subjectione, in gratiam hujus vel illius facta, ponitur in eo Majestas, sed eadem subjectione, defectu conditionis suppositæ, cessante, etiam Majestas cessat, & in statum æqualitatis utrinque res recidit. (d) Hoc ipso Grotianam sententiam rejicimus, qui consequenter tantum & ex postfacto, civilis imperii constitutionem à DEO approbatam putat. *Vid. l. 1. Cap. 4. §. 4. n. 1. & §. 7. n. 3.*

§. XIV.

Quod autem alii, pactum inter Regem Populumque intercedens agnoscentes, de violatione ejus per Regem facta, à populo cognosci atque judicari posse negant, eo quod talis potestas superiori quidem in inferiorem non verò inferiori in superiorem competere possit, id inane est. Nem omnino gratis supponitur, non posse rescindi pactum à paciscentibus, sed ad tollendam illius obligationem auctoritate superioris opus esse. Quo admissio, quid, quæso, in statu naturali de Regibus atque Principibus fiet, qui superiores omnino non habent? Num si quis ex illis pactum violet, alteri nihilominus illius servandi necessitas incumbet? In statu quoque civili, inter privatæ fortis homines quotidie fieri videmus, ut ex una parte pacto violato, altera pars suam obligationem exspirasse censeat, eidem que solenniter renuntiet, quod ipsum tantum abest, ut imperantes damnent, ut re in controversiam adducta, suo potius assensu firment. Ad faciendam itaque pacti renun-

tia-

tionem tantum abest, ut ulla requiratur superioritas, ut & pari & inferiori ea comperat, quamquam qui paciscuntur omnes, quoad fruitionem ejus quod ex pacto redundat juris, pro paribus recte habeantur. Quamquam ergo Rex legitimo regno præfectus, dignitate superiorem in eo non habeat, jure tamen parem habet, nec ita verenda Principis est Majestas, ut vile sit populi nomen, quo sæpe Principes atque Duces terrarum Domini comprehenduntur, hæcenus quidem, ne communiōne juris naturalis, quod servanda esse pacta dicitur, cum Rege suo populus fruatur. De violatione itaque pacti regii quando queritur, opus non est, ut per modum solennis judicii, a populo forte constituti, de eadem cognoscatur, id quod recte fieri non potest, (a) sed sufficit publica per justas querelas querelas accusatio, sufficit illa, quæ in ipsis rerum monumentis later, facti aut agnitio, aut probatio, (b) sufficit denique sententiæ, quam judicium mentis eorum, qui oppressionem patiuntur, efformat solennis pronuntiatio, ut obsequium male imperanti renuntietur, & in ejus locum deinde aptior atque ameliior sufficiatur. (c)

(a) Ratio hæc est, quoniam quæcumque sint populi juramentum ultra æqualitatem cum Rege idem ascendere, & superiorem se Rege ferre non potest; ast sine superioritate exercendi judicii facultas non intelligitur. Unde merito factum damnatur Anglorum, qui ita abjectè cum Carolo I. egisse memorantur, ut eum custodia traderent, variorum criminum ream publice agerent, ad causam è carcere dicendam compellerent, eum respondere ad interrogata nollet, contumacia damnatum, supplicio affici curarent. Quamquam id ipsi genti vitio verti non possit, quod factiosi in ea homines, concussio prius atque everso Reip. status fecerunt; unde & in anniver-

sario sacro, quo *Caroli Martyris* memoria celebratur, paucorum
 nequitia, crudelitati atque furori illud tribuitur. (*Wicked men,
 violent, cruel, and blood, thirsty men, vid. libellus Precum communium
 pag. 301. seqq.*) Qui verò hæc talia ab ipso populo Regi legitimo
 inferri posse arbitrantur, illi populo Majestatem quam vocant
 realem tribuunt. Personali multo superiorem, quo ipso ex
 Rege merum magistratum atque reipublicæ ministrum faci-
 unt. Sed illud de duplici Majestate assertum falsum esse,
Pufendorf. de J. N. & G. l. 7. Cap. 7. §. 4. demonstrat; & in-
 ter magistratum atque summum civitatis imperium, certa
 cum subditis conventionione limitatum, quale discrimen inter-
 cedat, ex primis doctrinæ Politicæ regulis liquet; qua ob-
 servatione cumprimis opus est, quando Theologorum scripta
 occurrunt, quibus solenne est, vocabulum magistratus Princi-
 pibus etiam summo jure imperantibus tribuere, quod qui eo-
 rum exemplo faciunt, & quicquid in scriptis Jctorum atque
 Politicorum de Magistratu præcipitur eodem referunt, eos
 mirum non est insigniter circa rem præsentem hallucinari.
 Id denique natura pacti, quam descripsimus, ostendit, non pos-
 se adversus legitimum Principem ulterius à populo procedi,
 quem ut imperio abutenti obsequium renuncietur, cujus res
 exemplum manifestissimum est in eo caso, quo extraneus Prin-
 cept novum Regnum adipiscitur; is enim, si violata quoad hoc
 regnum pacti religione eodem exuatur, quo quæso jure po-
 pulus ab obsequio ejus quantumvis licet, in alienæ tamen Reip.
 caput judicium exercebit. Quod autem Legitimi Principes, qui
 aliud, quàm quo exidere, regnum non habent, Exauctoratione
 facta, in custodia sæpe asservantur, id non ad poenam Principis,
 quantumvis privati, sed ad populi atque Successoris securita-
 tem spectat, si scilicet merus sit, ne ille, in populi judicio haud ac-
 quiescens, turbis Remp. involvat. Liberalem verò illam, la-
 xamque, & Principe viro dignam custodiam in foedissimos sæpe
 carceres, & indigne quæque degenerare, non negamus, recte
 tamen ita fieri, negamus utique, qualia sunt, quæ de *Erico XIV.*

Pufend.

*Pufend. refert in der Einleit zur Schwed. Hist. p. 403. Quae de re alia occasione, ubi de diversis captivorum generibus qui Reipublicae, belli aut fori causa tales sunt, (Galli eos vocant prisonniers d'Etat, de guerre & de justice) agendi locus erit, uberius dicemus. (b) Ponamus e. g. per leges regni fundamentales aut pacta conventa ademptam esse principi facultatam suscipiendi belli; si is ergo invito populo bellum suscipiat atque eodem suis auspiciis infeliciter gesto in viscera regni hostem pertrahat, qui caedibus, incendiis, tributisque; uti fieri solet Civēs exhauriat, qui quāso fieri potest ut inter sani sincipitis homines an Rex pactum regni originarium violaverit, dubium sit. Cum in sensus omnia incurrant & in terrarum orbis conspectu peragantur. (c) Pufendorfius ita loquitur: *Qualitāq; illa cognitio indolem iudicii non habet, quo super actione rei cognoscatur, sed nihil ea aliud est, quā nuda contestatio, quo quis manifestum suum jus ab altero violari ad animum revocat, de J. N. & G. l. 7. Cap. 6. §. 10.* scil. distinguendum est iudicium mentis, à iudicio fori subditorum; illi, non huic causa Regis subiacet.*

§. XV.

Tres vero sunt causae, ob quas ad faciendam Legitimi Regis Exaustrationem recte procedi potest. Prima est, si, qui imperii nomen signaque habet, imperio ipse fungi non possit; altera, si, qui potest, nolit; tertia, si, qui potest & vult, male imperare pertendat. (a) Prius fit, superveniente insanabili corporis morbo, aut vitio mentis, quod in regni delatione non apparuerat, in ipso rerum gerendarum cursu semet exferente, qualia junctim in Alphonso, moderni Regis fratre Lusitania deprehendisse sibi visa sunt. (b) Proximo locus est, in casu voluntariae desertionis, uti Henrici Valesii exemplum in Polonia ostendit. (c) Ultimum frequentissimum est, ut quis scilicet legis, quas in accipiendo Regno duras non putavit, pote-

potestatem suam restringi moleste ferens, dum ampliorē affectat, & invitis subditis exorquere, aut iisdem refragantibus exercere conatur, (d) eam quoque quam habuit, amittat, id quod in Polonia experti sunt Lechus II. Uladislaus II. forte etiam nunc Augustus II. ne numeri omen fallat, experietur.

(a) Qui plures hic comminiscuntur causas, & ad regem regno privandum, cuiuslibet vitii criminisque exprobrationem iustificare arbitrantur, nostra quidem sententia graviter errant. Nam quicquid ad privatam Principis vitam pertinet, id cum ad rempubl. non spectet; publica animadversione opus non habet. Nec enim civilibus legibus Princeps subest, & divinæ legis violatio divino quoque tribunali dijudicanda rectissime permittitur. Si quod autem factum Principis indecentius, cum privata singulorum injuria sit conjunctum id itidem ut publico nomine vindicetur, opus non est, quamquam quod sibi imputet Princeps habeat, si quis privatorum, cui insultaverit vim opponat, aut alii innocentia ejus patrocinantes concurrant, & dissimulata Principis dignitate, grassatorem male mulcent. Ex quibus patet, non satis posse defendi factum Francorum, qui Childericum, Merovæi filium ob incontinentiam regno expulerunt, (si vera est fabula, quam explodit Historicorum Gallia recentissimus atque perspicacissimus *Gaeriel Daniel deservat*, 2. sur l'histoire de France, p. m. 419.) aut Polonorum, qui ob eadem fratris Lecho imputatam, regnum ei ademerunt. (b) Merentur hic de morbo Alphonsi paralytico, aliisque eo pertinentibus rebus ea legi, quæ habet autoc anonymus *de la Cour de Portugal, Tom. 1. Chap. 3.* [r.] Is, accepto de morte fratris CAROLI IX. nuncio, intempesta nocte, ne saluteis quidem Senatoribus, qui lateri Regis admoti sunt, regnum Poloniae reliquit. In Galliam quidem delatus, præcepit iter variis rationibus allatis exequare, & persuadere Polonis conatus est, ut non decessisse sibi regem, sed domicilium mutasse, nec desertionem regni,

regni sed regnorum conjunctionem factam crederent, quod
 ludibrium illi aspernantes, solenni ritu Henrico regnum abro-
 garunt, *facto scilicet decreto, quo Senatus & equestris Ordo declarabat:*
quando Rex ad diem, Varfaviensibus Comitibus praefinitum, in Poloniam
non redisset, se omni fidei & obsequii iura ei renuntiare, ipsum vero regno
excidisse, jamque interregnum esse, perinde ac si Rex defunctus esset, quod
tunc per regni & aulae tribunos palam & in ipsis Comitibus, & postea Cra-
covia, ut cunctis innotesceret, nec quemquam Exauguratio latere pos-
set, à publico pracone proclamatum est, quod testatur Gallus ipse
Thuanus, Hist. l. 61. ad ann. 1574. [d] Id enim male imperare uni-
 cè vocamus, quando adversus initæ conventionis leges, impe-
 rium administratur, quo ipso adductam superius eorum senten-
 tiam, qui ex quolibet Principis naxo imperii eidem adimen-
 di causam effingunt, denuo rejicimus. Namque distinguenda
 sunt vitæ hominis & Principis, nec qui hac vel illa virtute mor-
 tali atque oeconomicâ destituitur, voluntate etiam pacti Regii
 servandi destitui censendus est, quemadmodum è contrario
 non sequitur: hic vel ille vir bonus est; ergo idem quoque
 boni Principis nomen meretur, cum utrobique exempla in
 contrarium satis luculenta existant.

§. XVI.

Ut autem de Exauçtorationis hoc modo faciendæ ju-
 stitia publice constet, opus est, ut mature in lucem funda-
 mentales regnorum leges, aut specialia Regum pacta pro-
 ferantur, non quidem eo sensu, quod liber populus acto-
 rum suorum rationem cuiquam mortalium reddere tenea-
 tur, sed ut calumniæ ansa præscindatur, ne velut illatæ inju-
 riæ miseratione alii Principes adducti, ad suppetias Exau-
 çtorato ferendas impellantur. (a) Qui ergo id facere ne-
 gligunt, non peccant, rectius tamen existimationi suæ con-
 sulunt, si levato hic velo agant, ad eum fere modum, quo
 Germaniæ Regum Capitulationes, (b) Poloniæ Regum
 Pacta Conventa, (c) publice existare cernimus,

D

(a) Si-

(a) Simili ratione Principes, plenissimo imperii jure utentes, quando bellum moliuntur, aut alias magni momenti res peragunt, de causa suae justitiae publice orbem terrarum edocent. (b) Initium series illarum scripto conceptarum sumit à Carolo V. & inde ad praesentia tempora decurrit. (c) Eorum initium est ab excessu masculorum familiae Jagellonicae ad praesens usque tempus, quorum exempla collegit *Nicolaus Zalasowski in Jure Regni Poloniae lib. 1. tit. 9.*

XVIII.

Quamquam autem originario regni pacto à parte Principis violato, interpretatione nulla id egeat, quod de cessante subditorum obsequio attulimus, ne quid tamen res illa dubii haberet, ne eadem ratiocinio aut incerta futuri temporis expectatione niteretur, quibusdam populis tutissimum visum est, in ipsa imperii delatione, apertis verbis futurum hunc eventum Regi denuntiare, (a) aut, ne memoriae eum falleret, scripto conceptis conditionibus *clausulam commissoriam* adungere, per quam declaratur, nisi dictae conditiones populo serventur, illum ipsi regem juris a quibus servantiorem non defuturum. (c) In hanc iraque clausulam si rex novus consentiat, caute nihil dicere potest, quominus deinde effectum ejus, quam facto suo sibi adficerit, experiatur.

(a) Singularis hic parthesia fuit Arragoniorum, quae verbis sequentibus expressere: *Nos qui valemus tanto come Vos, y podemos mas que Vos, vos elegimos Rey, con estas y estas condiciones &c.* Vid. *Hottomanni Franco Gallia c. 12.* Nos qui tanti sumus quanti Tu, & qui plus possumus quam Tu, Te regem his vel illis conditionibus eligimus --- *si minus, non, quod Pufend. de J. N. & G. l. 7. Cap. 7. §. 10.* subjungit, qui tamen quare ab Hottomanno, quem citat, hic abeat, inquirere nunc nostrum non est. (b) Clausula haec omnium Poloniae Regum à tempore Henrici Valesii Pactis Con-

ventis adjuncta legitur, sic concepta: *Quod si verò, quod avertant Superi, contra Jura & libertates, articulos & condiciones omnes (intellige non junctim, sed divisim, id est, contra omnium harum conditionum unam vel alteram,) excesserimus, aut aliquid non impleverimus, tunc Cives regni Polonia & Magni Ducatus Lithuania, ab obedientia & fide nobis debita liberos facimus, vigore Constitutionis anni 1609. Constitutio illa cujus hic fit mentio, extat in corpore Constit. Pol. Fol. 338. tit. Deſtācyā artikulū de non praestanda, atque ita habet: Si aliquis ex equestri ordine aut Senatorio, deliberatam violentiam & propositum ad eversionem integritatis reip. & diminutionem libertatis conjecerit, poterit hoc semper, sive Dno. Archiepiscopo Gnesnensi, ut Primati, sive Senatoribus ad laicos regium residentibus, sive alteri copiam Dno. Senatori, sui vel alterius Palatinatu, denunciare, qui aut omnes insimul, aut aliquis illorum tenebitur, Sereniss. Regem praecautum facere & admonere, & si praecautioni & admonitioni Sereniss. Rex non paruerit, liberum erit cuilibet ex illis Dnis. Senatoribus, & etiam ipsimet Nobili qui hoc derutisset, (in quantum illi in admonendo Sereniss. Rege negligentes & osecitantes essent,) in Comitiois, praecedentibus Comitio Generalia proxima, Statui equestri deferre, & ut nuntii terrestres Sereniss. Regem moneant, ex postulare. Quod si non esset factum, & Sereniss. Rex secundam monitionem neglexerit, nec id, in quo diminutio libertatis & immunitatum vertetur, corrigere voluerit, nuntii terrestres omnibus Statibus ad Comitio illa congregata, debent id imponere. Quod si Sereniss. Rex etiam post tertiam admonitionem, in causa proposita justam excusationem non dederit, & contumax in suo proposito fuerit, & legitime & suffi. ienter deductum esset, quod Sereniss. Rex contra integritatem reip. & diminutionem libertatis molitur, tunc demum Statu & Ordines poterunt se gerere juxta articulum de noo praestanda Obedientia.*

§. XVIII.

Nequid tamen in illa clausula commissoria ad casum praesentem applicatione atq; executione praeter ordinem & per tumultum, a paucis privatis, rerum novarum cupidis,

dis, aut à promiscua civium multitudine, præcipitare omnia amante, ageretur, prudentissimis liberarum gentium institutis provisum fuit. Duplici quidem ratione; *aut ut* melior atq; selectior populi pars, repræsentandi totius facultatem habens, qui Ordinum *(a)* aut Statuum *(b)* nomine plerumq; venit, certo loco & tempore congregata, de administratione regni, rite omnibus expensis atque dijudicatis, animi sententiam exponat, obsequioque, si opus sit, renuntiet. *(c)* Et quamquam Comitia regni Conventusque Ordinum regulariter non nisi permittente ac indicente Rege celebrari possint, exceptionem *(d)* tamen casus, qui adversus ipsum regem incidit, præbet, quoniam eo existente, ut ipse suæ utilitati adversa faciat, postulari, aut certe sperari nequit. Fieri etiam solet, ut ad Comitia statò tempore indicenda, ipsas regni leges Rex teneatur, *(e)* quod si facere idem negligat, quò minus sua sponte Ordines non convocati conveniant, & res suas agant, nihil obstat. *(f)* *Aut verò* ut Regi Pro-Rex, Regno Republica opponatur, *(g)* hac scilicet ratione, ut & Resp. peculiaribus suis juribus distinctū à Regno corpus constituat, & qui Reip. Regi oppositæ capus est, non solum absentis mortuique Regis personam gerat, sed & præsentem consilio regat, à tramite recti declinanti comiter viam monstret, errare perseverantem fastigii sui à Regio proximi reverentia moveat, denique, si hæc omnia parum proficiant, communicato cum primariis civibus consilio, ne quid dem Regis Exauferationem tendente, provideat curetque. *(h)* Hoc nomen idè gerunt, quoniam populum certo ordine digestum representant, cujus distinctas classes alicubi Nobiles soli inter se, alicubi Nobiles & plebeji urbium incolæ, alibi & Sacerdotes, & quod rarius est, Rustici constituunt. Quidquid ergò per

per Ordines illos rite fit, id nomine populi jure ordineque fieri censendum est. (b) Statuum nomen non eò valet, ut Status in Statu sit, id quod ad Reip. dissolutionem & ruinam imperii tendere recte Politici affirmant, sed ut sciatur, non transitoria illa, & velut precario per privilegii modum originarie indulta esse populi jura, quæ qui eundem repræsentant, sibi tribuunt, sed ex ipsa primæva Status reip. formatione, perpetua quadam Imperii & Subjectionis lege propullantia. Quanquam inusitatum non sit, ut hæc in civitatem illata, & coæva imperio subditorum jura, Privilegiorum nomine appellentur, quæ non perinde ut alias gratiosas Principum concessionem, mutata eorum voluntate revocari posse, res ipsa loquitur. (c) Hac potestate Regni Arragoniæ Ordines olim fuisse gavisos, testatur collectio Elzeviriana, de Regno Hispaniæ p. 107. *Cæterum abolita electione, libertatis leges denuo confirmatae sunt LEGE UNIONIS ob id condita, cujus hæc duo capita recensentur; quibus jus est Ordinibus, si Rex patrias leges violet, novum in ejus locum creare, & circa crimen Majestatis, ad tuendam libertatem federationes inter se, & cum vicinia Principibus inire.* Simili jure Sueciæ quondam Ordines adversus Ericum XIV. usos esse testatur *Pufend.* In der Einleitung zu der Historie des Königreichs Schweden p. 400. Es kündigten ihme die damahls versammleten Städte den Gehorsam auff, & p. 403. Dar auff stellet man König Erichen in der Schloß Capelle vor recht / da er sich lange mit seinen Brüdern herum gezancket / biss ihme endlich der Stände Urtheil vorgelesen wird: Und so kündigten ihme alle vier Stände / ein jeder durch seinen Vor-Mann die Pflicht ordentlich auff. Conf. idem *ibid.* de Exauctoratione Sigismundi. (d) Exceptionem hanc, similesque alias regulæ huic naturaliter inesse, vel id argumento est, quod si Princeps, legitimum habens imperium, obfirmato ad extrema animo jura populi invadat, aut, si præsens scopo suo per vim potiri non possit, præcipiti fuga, sine designato successore, sine constituto vicario regimine, regnum deserat, dissolvenda foret civitas, nisi sua sponte populo cõire, & de rep. deliberare liceret. Ab-

furdum est autem, legem servandam civitati repertam ita interpretari, ut ejus interitus inde consequatur, quale quid in omni interpretatione vitandum esse uno ore fatentur omnes (e) Ita nuper in Anglia regnante Guilielmo III. constitutum fuit, ut quo vis triennio à Rege Parlamentum vocetur, quæ res summum retinendam libertatis studium arguit, postquam inter arcana Principum absolutam potestatem affectantium id esse coepit, ut diutius intermissis Parlamenorum atque Statuum regni congressibus, autoritas illorum paulatim elanguescat. (f) Quæsitum ea de re in Anglia fuit post desertionem Jacobi II. ubi, ut in fugitivi locum alius Rex sufficeretur, congregatione populi opus erat, sed quam Jacobi asseclæ, non nisi Rege vocante fieri rite posse, opinabantur. Vicit tandem sanior sententia eorum, qui Rege quidem præsentem, & fungi officio volente, ab eo solo populum ritè convocari, sed eodem absente aut renitente, alia quacunq; ratione eundem congregari posse putabant, unde qui tunc forte ad manus erant primarii de Clero & Nobilitate Viri Principi Arausionensi autores erant, ut ipse suo tantisper nomine ad populum literas daret, quibus Convectus eorum, qui alias Parlamenti constituendi jus habent, indiceretur. Id quod factum, atque ex eo tempore distinctio inter *Parlamentum* atque *Conventum* (*Parliament* and *Convention*) nata fuit, quam accurate observat autor *Historia Desertionis* pag. 216. 217. Simili ratione apud Scotos dicto tempore non *Parlamentum*, sed *Congressus* (à *meeting*) indictus est, sed in quo res ipsa quæ *Parlamentum* constituit, inesse deprehenditur. *Vid. ad. ibid. p. 118. seqq.* Eodem pertinet Sveciæ Ordinum factum, quod memorat Pufend. In der Einleitung zu der Historie des Königreichs Schweden p. 502. Es schrieb der Herzog / (loquitur de Carolo Sudermannæ Duce) und der Rath zuvor an den König (Sigismundum) und erwiesen ihm die Nothwendigkeit ihrer Zusammenkunft / worauff / obwohl der König keine Antwort gab / kamen doch die Stände aus allen Land-Orten im Septemper zu Suderebyng zusammen / welches / da es der König ersah /

erfub/verbot er die Verfammlung &c. Quod hic *Conventus Congressus*, nomine Pusendorfus appellat, id verum Comitiorum effectum habuisse res ipsa docet. (c) Id nostro seculo nusquam evidentius est, quam Regno Polonia, ubi Archiepiscopo Gnesinensi dignitas & potestas competit, non multum ab ephoria Lacedaemoniorum aliena. Olim in Arragonia regno tremendum erat nomen *Justitia Arragonia* [*el Justitia*]; quo iudex inter Regem populumque medius, teste *Vaseo in Chronico Hisp. ad ann. 839, Marino lib. 8. & Hieronymo Surita ad ann. 849.* designabatur, de cuius praesenti statu vid. *autor de la Relation des differens arrivés en Espagne entre D. Jean d'Autriche & le Cardinal Richard, Tom. 1. p. 162. seqq.* (b) Hinc locutiones frequentissima: *Der König und das Reich/der König und die Crone*; quae praesertim in formulis foederum realium occurrunt, de quibus Grot. memorat *de J. B. & P. l. 2. Cap. 16. §. 16. n. 2.* Sic Poloni Regem à Republica Polonia semper distinguunt.

S. XIX.

Atque ea ad intelligendam Exauktionis Regiae naturam requiruntur. De tertio amittendi regni modo, qui in CONQUESTU inest, licebit hic nobis esse brevioribus. (a) Sufficit sciamus, quemadmodum belli (b) consequens victoria est, ita consequens esse Victoriae Conquestum, qui simultaneam atque cumulatissimam juriu[m] omnium, (c) quae victo Regi populoque competebant, acquisitionem & possessionem, velut exultante de victoria animo apprehensam, denotat. Praecipua autem jura, quae hominibus competere censentur, in dominio atque imperio consistunt. Dominii rerum excellentissimum est genus, quod fundorum atque regionum proprietate constat. Inter imperia humana facile eminet civile, & sub se reliqua omnia comprehendit. Utrumque dominii atque imperii jus vulgare, quod

quod populo per partes competit, quemadmodum de persona victi, in personam victoris, gentium jure transeunt, ita facile intelligitur, Regem justo bello victum, (d) si aut in eo occumbat, aut in captivitate redigatur, (e) regni quoque jure excidere, idem que relinquere victori.

(a) Egimus de eo peculiari dissert: Burneto Hulsioque opposita, de quaestione: Juris Gentium: *An Guilielmus III. regnum Angliæ habuerit Jure Conquestus.* (b) Bellum hic non univcrsum pro statu accipimus vim mutuo inferentium atq; propullantium, qui à primo hostilis animi indicio usque ad tempus confectæ pacis durat. Hoc enim sensu & victoriam & Conquestum sub se comprehendit. Utrique autem si opponatur, ipsum actum bellandi atq; hostilia patrandi denotat, qui inter partes æqualitatem virium supponit, cujus contrarium in victoria & Conquestu inesse deprehenditur. (c) Equidem nec suo peculiari fructu victoria ipsa destituitur, sed qui cum eo, quem Conquestus præbet, comparari nullo modo potest. Jure enim victoriæ spoliatio cadaverum, servitus atque pretium redemptionis captivorum rerumque præsentium quæ ad apparatus belli aut castrorum ornatum pertinent, aut in præda sunt, acquisitio defunditur. Sed in Conquestu inest acquisitio rerum, ab obtentæ victoriæ loco absentium, atque immobilium, ut & jurium omnium; quæ quacunq; ratione victis, dum viverent, aut libertate fruerentur, competebant. Victoriæ jure qui acie victi, Conquestus jure, qui bello superior est, utitur. (d) Bellum hic intelligimus, non naturali, sed gentium jure justum, id est, non quod justa de causa suscipitur, sed quod ab iis qui summum habent civile imperium, publico utriusque gentis nomine geritur, bellique justa de causa suscepti effectum inter gentes superiores non agnoscentes, habet. Vid. *Grot. de J. B. & P. l. 2. C. 17. §. 19. it. Cap. 23. §. 13. & l. 3. C. 3. §. 2. n. 1. 2.* (e) Videtur quidem & tertius casus dari, scil. exilii, in quod Princeps bello inferior, regni sui finibus exclusus ejicitur. Quò minus tamen id

id admittamus, hoc obstat, quod quamdiu is in aliena regione degens, de viribus ope sociorum instaurandis laborat, bellum adhuc duret, quo durante, Conquestui locus non est. Si vel maxime autem exul de recuperando regno in cassum laboret, & tandem sociorum ope destitutus, quietam regni possessionem hosti permittere cogatur, ni tamen expresse juri suo renuntiet, amississe idem non censetur, sed potest illud ab eo posterisque quacunq[ue] oblata occasione vindicari, id quod in Conquestu secus est, quo omnia omnium jura extinguuntur, antequam in Conquestorem transiisse existimentur.

§. XX.

Quemadmodum ergo dicto mortis atque captivitatis regis casu existente, & cum subjugatione populi concurrente, jus regni, quod in victo (a) fuerat, & qualitate extinguitur, (b) ita id aequali etiam modo in victorem transit. Nec quidquam adeo ad rem facit distinctio regnorum, in superioribus, cum de Exaucloratione sermo esset, inculcata, inter electitia atque successiva, patrimonialie atque usufructuaria, absoluta atque legitima, cum pari in omnibus de jure, i. e. plenissimo, victor potitur. De Patrimoniali atque arbitrario dubium non est. In electitia autem, dum una cum Rege populus devictus & in victoris potestatem est redactus, non solum rex electitius jus illud, quod ex Electione ipsi competebat, sed & faciendae electionis jus populus amittit. (c) In successivo, ordinem imperandi a populo constitutum Conquestus interveniens evertit, dum & Regem, cui succedendum est, ne jus transmittat, & populum ne jus porro tribuat, prohibet impeditque. (d) In usufructuario non solum usufructus Regi, sed & usufructui oppositum sublimius jus, quod populo competere supponimus, eidem

E

adimi-

adimitur, quemadmodum in bello res privatorum, in super habita directi utilisque domini differentia, quam male militantes intelligunt, compendio rapiuntur. Eadem ratione, quod Regi decedit legitimum regnum in manus victoris delatum, sit absolutum, cessante nimirum pacti illius, quod populi libertatem maniebat, obligatione, à qua in semet transferenda multum abest qui in servitute populum redigit, Ordinumque autoritate per ipsam status mutationem factam expirante. Tunc enim de fundamentalibus regni legibus disserere super vacuum est, ubi ipse regni status à fundamentis ita convulsus atque disiectus cernitur, ut novam plane formam, quæ victori arriserit, induere cogatur. Equidem si mitius cum victis agere victor velit, clementiæ atque moderati animi pulcherrimum specimen præbebit, nec vanam nomini suo gloriam conciliabit, injuriam tamen nemini facit, si rigido illo, quod proposuimus, Conquestus jure erga omnes, præcipue adversus Regem, ut velit. (e)

[a] Non intelligimus hic, quod denuò monemus, acie, sed bello victum. Priori casu nisi victoria jus obtinet, quod ad Conquestum non pertingit, uti exemplum est in Francisco I. Gallia rege, qui exercitum in Italiam ducens, commissoque ibidem proelio captus & in Hispaniam abductus, cum pro redemptionis prælio aliqua Gallia parte se cessurum promississet, fidem tamen servare contradicentibus Gallia Ordinibus non potuit. Hunc ergò si Hispani in Gallia cepissent, delectoque exercitu populum simul universum in potestatem redeissent, non parte tantum regni carendum, sed plenariorum Conquestus locus fuisset. (b) Vita enim hominis quemadmodum honorum atque jurium omnium ansa atque fundamentum est, ita morte ejusdem omnia hæc ultro evenescunt. Imperii porro civilis in libros homines exercendi præsuppositum

fitum est libertas personalis ejus, qui imperium exercere debet, qua qui caret, fungi illo nequaquam potest. Non obscure enim contradictionem id involvit, in potestate esse alterius, & in potestate tamen alios habere, non esse sui juris, & eminentissimo tamen jure civitatem regere. [c] E contrario sequitur, si Rex electivus, invito populo cui præest, sui privati patrimonii sumptibus bellum moveat, ubi in potestatem victoris redactus fuerit, non posse victorem Conquestus jure adversus populum dissentientem uti, hætenus, ut eidem adempto novæ faciendæ electionis jure, aut ipse sibi regnum vindicet, aut alteri, cui velit, tradat, aut denique ut eidem corona imponatur, populum electorem cogat. (d) Successio Regum non alio, quàm dictæ electionis jure nititur. Id unice interest, quod in electivis regno electio fiat unius hominis, sed in successivo electio originarie facta fuerit universæ familiæ cujus membra se invicem certo ordine excipiant atque consequantur, velut locum crebrius repetitæ electionis lege illa successoria explente, in qua tamen populus idoneis de causis posteriori suo facto aliquid mutare, si velit, potest. Id autem quidquid est juris, per Conquestum victo decedit. Unde sequitur, si quis regio genere prognatus, atque aded certo casu existente jus succedendi in regno habens, extra belli ejus partes positus sit, cui Conquestus finem imponit, non posse eum propterea adversus Conquestorem jus illud successions allegare, quo utique non erat gavisurus, nisi eodem civitatis statu, atque ejus cui succedendum est jure persistente. Utroque autem mutato, nec constitutus per populum successions ordo ad ipsum pertingit, nec à victo jus, quod amisit, in alium transmitti potest, quemadmodum inter privatos liberi quidem jus habent in bona parentum succedendi, sed supposita conditione, si in possessione eorum parentes ad id usque tempus, quo capessenda successio est, persistent. Recte autem Grotius affirmat *de J. B. & P. l. 2. c. 14. §. 11. n. 1.* & *Pufend. de J. N. & G. l. 3. c. 10. §. 3.* juris regni successivi non

ab eo qui proxime regnavit, sed à populo accipi. Ubi ergo populus libertate caret, jus illud dare nequit, & qui electionis faciendæ jus non haberi nec dandæ inter electos successione jus competit. [c]. Singula hæc commodius illustrari non possunt, quam ob oculos posito Furcarum exemplo, qui non alio quam Conquestus jure imperium Græcorum tenent, variasque illius, ut & Romanæ partes varia conditione ab aliis possessas, æquabili jugo premunt, cujus rei in dictis ratio reposita est. Quæ tamen omnia uti fatemur de eo tantum casu valent, quem moderna atque recentiora tempora supplicant, ubi bella non nisi ab iis qui principem in sua Republica locum tenent ejusdem nomine atque viribus geruntur. Si autem ad tempora illa migrationis gentium respiciamus, quando non justus populus Civili imperio utens, sed globus quidam armatorum juxta nem bellebat, qui solo militari imperio regebantur, dicendum est post obtentam Victoriæ Conquestus jura non ad belliducem, sed ad exercitum ipsum pertinuisse, à quo occupatione regionis universim facta. Dux belli Princeps factus, non ea quæ priori indigenarum Regi competebant, sed quæ novæ Republicæ Civibus placebant jura accepit, reliquis privati dominii partibus inter Commilitones olim, nunc subditos, distribuitis. Id quod regnorum à Longobardis Gothisque conditorum exempla ostendunt. Ut mihi quidem valde videatur probabile, ad illud migrationis gentium tempus originem vocabuli Conquestus pertinere, adeoque id proprie nil nisi *multorum æquali jure fruientium* æqualiter factam hostilis terræ acquisitionem denotare.

§. XXI.

Nunc ergo facile dicemus quid sit **DE THRONISATIONE**, ad cujus ostendendam naturam omnia hæc tendunt. Scilicet est illa ex auctoritate Regis legitimum Regnum habentis, ob violatas fundamentales regni leges, pactique originariæ religionem lasam, ab iis, quorum auctoritate regnum accepit

cepit, rite facta, (a) non à mere privata injuria sensu, proprioq;
 exauctorantis populi motu proficiens, (b) sed ad postulata (c)
 extranei Principis, belli jure idem exigentis, (d) instituta, hoc
 quidem modo atque effectu, ut postquam à populo Rex novus ad-
 sciscitus fuerit, (e) ni loco eadem cedere exauctoratus sua sponte
 velit, utriusque populi, qui exauctoracionem facit, & qui Victo-
 ris parat, viribus archissimo federe junctis, snibus regni expella-
 tur. (f)

[a] Haec enim vera Exauctoratio est, sed non mera, uti sequen-
 tia ostendunt. (b) In eo primum DETHRONISATIONIS
 ab Exauctoracione discrimen est, quod hæc proprio populi of-
 fensu motu fiat, DETHRONISATIO non item. (c) In eo
 DETHRONISATIO ab illa regni amissione, qua in Conque-
 stu inest, differt, dum non sibi regnum extraneus Princeps,
 velut victo ademptum, vindicat, sed à populo id adimi victo
 postulat, cujus hoc ipso jus per omnia integrum agnoscit. (d)
 Hic quoq; in statu belli discrimen à Conquestu, qui belli con-
 sequens est, latet. (e) Hoc etiam differentiam DETHRO-
 NISATIONIS à Conquestu indicat, quod non datur populo
 Rex ac imponitur, sed aut electioni faciendæ, aut successioni
 continuandæ locus relinquitur. (f) Hæc verba formalem
 DETHRONISATIONIS rationem, à qua violentia non pla-
 ne abest, constituunt, & ab Abdicatione differentiam comple-
 stuntur.

§. XXII.

Uti ergo ex dictis patet, casus faciendæ DETHRO-
 NISATIONIS non alius esse potest, quam bellicus, is ni-
 mirum specialissimus, quando Princeps legitimum re-
 gnum habens, non nomine, consensu, sanctibus atque
 copiis regni sui, bellum movit, sed privato ausu atq; con-
 silio, sui patrimonii viribus, alieno ære, aut peregrino
 milite instructus, contra vicinum & regno amicum Prin-
 cipem idem susceptis. Quo posito, Principi laeso, eum so-
 lo ag-

lo aggressore, non cum populo, cujus jura aggressor violavit, negotium est, quod eo recidit, ut & dum laesus hostem persequitur, hostilia populo haud interantur, tandemque illæsis, quin servatis auctisque populi juribus. (a) regnandi jure aggressor excidat.

(a) Ad eo fit casu, si quid in concessa hætenus potestate regiam nimii sit quod ad abusum patere experientia demonstrat. Tunc enim ut huic incommodo occurratur, & accisæ futuri Regis auctoritate jura populi augeantur, operam victor recte prudenterque confert.

§. XXIII.

Dum autem belli jure Legitimi Regis auctoritatem postulari dicimus, non adversus populum jus illud, sed adversus Regem allegamus. Cum populo enim, uti diximus, bellum non est, quanquam si qui forte in populo sint privati potentiores, qui, ut fieri solet, non modo Regem iniqua molientem in proposito confirmaverint, conatus ipsius adjuverint, & in lucri ex maleficio redundantis partem venerint, sed & depulsa injuria clam adhuc Regi faveant, & ne adversus ipsum jure suo læsus potiatur impediant, recte adversus eos bellica vis adhibeatur, donecposito hostili animo cum Rep. consentire, quod ipsorum officii est, ceperint. Id quoque quod plerumque in fontem populo belli regii onera incumbant, bellum adversus ipsum geri indicio non est, sed recte illa onera damnaque Regi suo populus imputat, & inter faciendæ exauctorationis causas ponit, quæ, si aliæ omnes desint, unice sufficit.

§. XXIV.

Id quoque observari meretur, per ipsam DETHRONISATIONEM non imponi finem bello, sed partes tantum

tum mutari, novamque belli scenam instrui. Antequam enim DETHRONISATIO fieret, inter Principem læsum atque lædentem iustum erat bellum, populus autem aggressori subditus extra partes positus. Sed DETHRONISATIONE facta, inter utrumque Principem non modo belli causa durat, (a) sed & inter Regem exauctoratum, atque in locum ejus successum novum bellum surgit, (b) conditoque adversus communem hostem inter Principem læsum novumque Regem fœdere, aut gemino bello aggressor petitur, aut in eo forma belli mutatur, ut qui principalem ejus partem fecerat Princeps læsus, sociorum deinde loco sit. (c)

[a] Quantum scilicet ad damni dati reparationem attinet, quam Exauctoratio ejus non efficit, qui damnum dedit, dum solam ab ulteriori inferendo damno securitatem præstat, uti jamjam ostendemus. Nide jure suo hac in parte quidquam remittere, neglectoque aut aliunde pensato damno, victoriæ cursum inhibere Princeps læsus velit. (b) Nisi in victoris populi que offensi judicio exauctoratus statim acquiescat, quod agere sperari potest. (c) Si illud, supposito casu, si Princeps læsus post obtentam futuri temporis securitatem à postulanda damni dati pensatione per magnitudinem animi abstineat, quod quando fit, nulla amplius causa est, quare ejus nomine bellum generatur; sed sufficit, novi Regis vicinique regni causam auxilio, ubi opus sit, præstito sustentari.

§. XXV.

Quemadmodum autem quomodo DETHRONISATIO fiat, itemque, quo jure pars illa DETHRONISATIONIS quæ ad Exauctorationem pertinet, nitatur, sic satis intelligitur; ita dubium forte alicui videbitur, quo jure Princeps extraneus, quantumvis indigne læsus, Exaucto-

auctorationem invisi Principis in aliena Rep. postulare queat. Id verò facile ostendi potest. Primo enim dubium non est, quin jure naturali quisque damni sibi illati reparationem recte exigat, (a) quod tanto magis in Principem competit, quò arctiori obligatione subditis suis, ad immunes ipsos à damno & injuria præstandos, idem obstringitur, ut quod aliis permillum, Principi præceptum videatur. (b) Deinde & illud certissimum est, in casu de- pulsa injuriæ jus naturaliter læso competere ad exigendam ab aggressore cautionem de non offendendo in futurum, pro rerum præsentium statu idoneam ac sufficientem reintegrari pax non potest, ad quam mature reducendam, consilia omnia conspirare debent. Qui enim semel me læsit, ab eo haud absurde metus est, ne idem oblata occasione denuo facere aggrediatur. Ille metus, quò quis est salutis suæ suorumque amantior, eo vehementius, animum excruciat, efficitque, ut nec præteriti malis sensum bona fide læsus deponat, nec præsentium rerum usu commode fruatur, ni futuri etiam temporis securitatem mente præcipiat. Ipsa itaque lege naturali injuncta hominibus pacis & tranquillæ societatis cura potestatem cuique facit, quacunq; ratione efficiendi, ut nulla sit probabilis ab eo metuendi causa, qui semel se metuenti reparatio, & futuri temporis securitas, auctoritate ejus, cui commune in utramque partem imperium est, facile obtinetur; at in statu naturali, in quo Reges atque Principes versantur, ab ejus, qui læsus est, judicio, quemadmodum damni accepti æstimatio, ita & illud pendet, qua ratione securitati suæ quam validissime cautum putet. (c)

(a) Vid

(a) Vid. *Grot. de J. B. & P. l. 2. c. 17. §. 1. segg.* (b) Ita sapissime fit, ut quod in uno est libertatis, pacto interveniente, in alio necessitatis sit. Sed opus hic non est, ut id magnopere urgeamus. (c) Vid. *Pufend. de J. N. & G. l. 8. c. 3. §. 2.*

§. XXVI.

Atqui cautio illa de non offendendo in futurum, ut de damni dati reparatione dicenda miramur, constare verbis, aut factis potest. Verbis iterum aut meris, aut juramenti religione, Sponsorum vè fide confirmatis. Facta quæ nostram securitatem muniunt proficisci possunt, à parte læsi, aggressoris. Posterius fit, armis traditis, munitionibus dirutis, classe cessa, similique modo. Prius qualicunque ratione sit, qua impediri possit, ne detrahitur hosti vires, quarum fiducia peccavit, & quibus pro instrumento contra nos est usus, unquam repullulent, ut adeo ipsa nocendi impotentia ne noxa timenda sit efficiat, (a) aut si quid virium accisurum restet, iteranda tamen injuriæ occasio desit. Ille occasionis defectus hæc duo, absentiam à loco ex quo damnum datum est darique, porro potest, & potestatis quæ ad noxam patuit patebitque amissionem comprehendit. (b) Atque illo modo certissime fiet, ut aut volens hostis quiescat, aut nolens quiescere cogatur.

(a) Quid ad occasionem porro pertineat. Vid. in *Pufendorf. de J. N. & G. l. 1. Cap. V. §. 5.*

(b) Vid. *Pufend. de Offic. hom. & Civ. Lib. I. Cap. V. §. 11.*

§. XXVII.

Ponamus ergò e. c. Principem eo ingenio præditum iis moribus instructum, ut aut fallere atque mentiri omnino turpe non putet, aut in aliis rebus honestatem

F

tem

tem colens, imperii saltem gratia jus violandum censet. Ponamus, eundem aut plane nullo, aut certe non vero sólidoque de rebus divinis sensu imbutum, qui quidem primoribus labris, aut externo corporis gestu religionem non nunquam docere simulet, sed actionibus suis, quæ omnium disertissimam sinceræ persuasionis confessionem edunt, nullam divinarum legum reverentiam exprimat, an est quisquam mortalium, qui ejus verbis, promissis, pactis, juramentis, fidem adhibendam, & in iis idoneam futuræ securitatis cautionem collocandam censet? Qua porro ratione, qui fidem omnem decoxit, pro se Sponsores idoneos reperier, sui præsertim dissimiles, & ad quorum fidem firmandam nova sponsione non sit opus? Si vel maxime autem pro ipso alii meliores intercedant, aut temere hi asseveranti credent, aut certiori, quàm quod in verbis inest, fundamento nitentur. Priori casu, errori eorum comitem se adjungere simplex fuerit, posteriori, quid quæso dispositis per ipsos ambagibus opus est, ubi compendio res expediri, & id ipsum, cujus fiducia illi spondent, statim arripi, cujus illi tuturam præstationem promittunt, in præsens obtineri possit. Saltem ubi inter realem ac verbalem, quam vocant securitatem electio datur, male sibi confulit, qui non univèrsim rebus potiore, quàm verbis fidem adhibet.

§. XXVII.

Dari autem Principes pactorum violatores, & religionum contemptores, probatione forte non indigent, postquam Florentina illa Philosophia Passim invaluit, quæ

quæ indignam Principe viro datæ fidei curam pronuntiat, & ludendum juramenti docet. In numerum eorum an hic vel ille, de quo forte quæstio est, sit referendus, id ex reliquo vitæ ipsius instituto obscurum esse non potest, aut dubium si sit, illius judico, de cujus securitate quæritur, est relinquendum. Quodsi ergo is putet, cum tali rem sibi esse, cujus verbis fidem omnino adhibere nequeat, vitio ipsi verti non potest, si ad capienda solidiora securitatis suæ pignora animum convertat.

§. XXIX.

Ponamus itaq; porro Principem iis patrimonii sui viribus instructum, ut quicquid inauspicato bello amiserit brevi reparare queat, tum & eo loco in adventitio statu positum, ut male nobis cupientium subsidiis facile instrui & contractis è vicinia copiis ad extrema nobis intentanda excitari possit, quin in ipso hoc loco tali tantaque potestate, quæ ad damna nostra converti possit, præditum: nonne opus est, ut, aut de adimendo ipsi amplissimo patrimonio, aut, quod mitius est, de eodem homine suspecto nobis loco, suspecta nobis potestate, excludendo laboretur. Hac ipsa autem potestate qua nobis obfuit, si & adversus alios abusus tuerit, qui ejusdem adimendæ facultatem habent, quid æquius est, quam ut eos jure suo agere permittamus, & ut eodem utantur, segniores excitemus? quo & ipsorum & nostræ simul salutis, si præsertim utriusque in vicino atque amico populo conjunctissima ratio sit, consulatur. Atque eo saltem casu licitam esse DETHRONISATIONEM, nemo veritatis amans, & rationis compos, inficiabitur.

F 2

§.XXX.

§. XXX.

Concedendum est ergò per omnia id, quod diximus, aut alia dicto in casu obtinendæ securitatis ratio lenior atque innocentior ostendenda est, quæ ostendi nequit. Qui enim hæc talia jactant, posse loca finitima, in quibus nova timenda irruptio est, castellis idoneis communitari, posse validum iis præsidium imponi, bellicque apparatus infestis quibusque conatibus parem aut superiorem in promptu haberi, illi de eo solo cogitare videntur quid aggressori innoxium sit, non quid noxâ atque molestia exsolvat læsum. An illis ergo leve videtur quod læso imponant onus, ut armatas semper excubias agat, magnisque sumptibus res suas defendat? quorum neutrum ne facere cogatur, allaborandum sibi recte censet. Male enim cum rebus humanis agetur, si jus nostrum ad tutam nobis reddendam rerum nostrarum possessionem non amplius sufficit, sed aut potissima fructuum è re nostra provenientium pars ad rem ipsam retinendam est adhibenda, aut unius rei impendio altera servanda. Tum quoque ea magnorum, regnorum, eorum præsertim, quorum partes disjectiores sunt, conditio non est, ut ubique claudi, aut in hanc illamvè partem vires unice converti possint. Sæpe regio illa, quæ primum hostium impetum excipere cogitur, numerofo militi alendo non sufficit, aut à reliquo regni corpore se junctor est, quam ut prompte eidem & in tempore subsidia præstari possint, quo casu ut aut provinciam amittenda illius metu, qui imperio eam regis, versetur, necesse est.

XXXI

§. XXXI.

§. XXXI.

Sed dandus est locus pœnitentiæ, de qua qui
 damnum fecit non solum amplissime restatur, sed &
 ad alias omnes æquas pacis conditiones promptum se
 ostendit, id quod emendati animi est indicium omnem-
 que futuræ metum adimit. Ubi fatemur, si quis alios
 lædere non solitus, errore, impetu, & nescio qua animi
 in se quiores cogitationes adducti alacritate concitatus,
 damnum dederit, si idem sua sponte a maleficio desistat,
 factique pœnitentiam promte præstita damnorum repa-
 ratione ostendat, cum eo in pacem atque amicitiam,
 non adeo scrupulose postulata futuræ securitatis cau-
 tione redeundum esse. (*) Si quis autem destinato
 consilio, ex profunda animi malignitate profecto pecca-
 verit, si cum injuria contumeliam conjunxerit, si in de-
 fendendo errore pertinacissimus, post acceptam quocq;
 cladem per fas nefasque extrema læso intentet, tandem
 autem post delatas copias, post turbatam consiliorum o-
 mnium seriem, pœnitere se dicat, & verbis blandiatur,
 & dum blanditur, ab insidiis sibi non temperet, ille tan-
 tum abest ut animi emendati signum præbeat, ut effica-
 cior futuræ securitatis cautio ab eo recte exigatur.

(*) Vid. Pufendorf. de Off. hom. & Civ. l. 1. c. 3, §. 8. 17. & c. 6. §. 13.

§. XXXII.

Sed odia ne immortalia sint, cavendum, id quod
 & ratio dicitur, & Christianæ religionis placita osten-
 dunt. Sed durum est multari regno, quo nunquam
 æquo animo carebit, qui primo regnandi dulcedinem
 degustavit: unde tantum videtur abesse ut ille modus
 bello.

bellorum semina evellat, ut potius futurorum radicem alte animis inferat. Hic primo putamus, sine inhumano odio, sine profana animi acerbitate fieri omnino posse, quæcumque ad obtinendam perpetuam futuri temporis securitatem pertinere diximus. Non odio ille est, sed suspectus, sed metuendus nobis, a quo securitatem postulamus, quæ ut negligatur, nulla ratio, nulla religio postulat. Deinde id durum nemini videri debet, quod levi opera vitari poterat; quid autem facilius est quam quiescere, quam ab inferenda injuria abstinere? nec minus est durum, ut quis injuriam quam passus sit, gratis devorare, & in perpetuo novæ accipiendæ memu versari cogatur. Quod de odio, in animo ejus, qui ad securitatem præstandam adigitur, remanente subjicitur, id inane est, posito quem tetigimus casu, ut in ipsa nocendi impotentia securitatis ratio constituatur.

§. XXXIII.

Sed satis jam mali passus est, qui malum nobis creavit, quo casu virtutis ista est, atque animi magnitudinem cumprimis decet, ut de jure suo aliquid remittat victor. Hic verò disertius exprimendum erat, de quonam malorum genere agatur. Si vulnera atque cicatrices suas aggressor numeret, quæ, dum vapulat, dum fugit, dum castris exiit acceptit, nil nisi quod sibi impater, & quod belli per ipsum excitati tert ratio, habebit. Si bonorum suorum damna recenset, quæ in prædam victori cesserint, non magis ea ad compensationem damni dati trahi possunt, quam inter privatos impensæ litis cum debiti principalis solu-

soluzione compensantur, saltem ad futuræ securitatis
cautelam, quam hic unice respicimus, ista omnia non
pertinent. De virtute illa generosi atque excelsi animi
quidquid dicitur, id recte se habet, quando de damni da-
ti reparatione agitur, ubi è dignitate Principum non
est, ad vivum omnia refecare, & in ponendo calculo
mercatoriam solertiam exprimere; Ut quis autem
futuræ securitatis suæ munimenta destruat, id ad virtu-
tem male refertur, sed rectius in vitiis imperantium
collocatur.

§. XXXIV.

Atque illa universim de DETHRONISATIONE,
ejusdemque jure, dici atque defendi posse arbitramur.
Ex quibus, quid ad præsentem Poloniae statum perti-
neat, quid ab eodem alienum sit, speciatim dijudicare,
nostrum non est, qui faciendum neutiquam putamus,
ut Scholasticis commissionibus magna nomina
obsolescant.

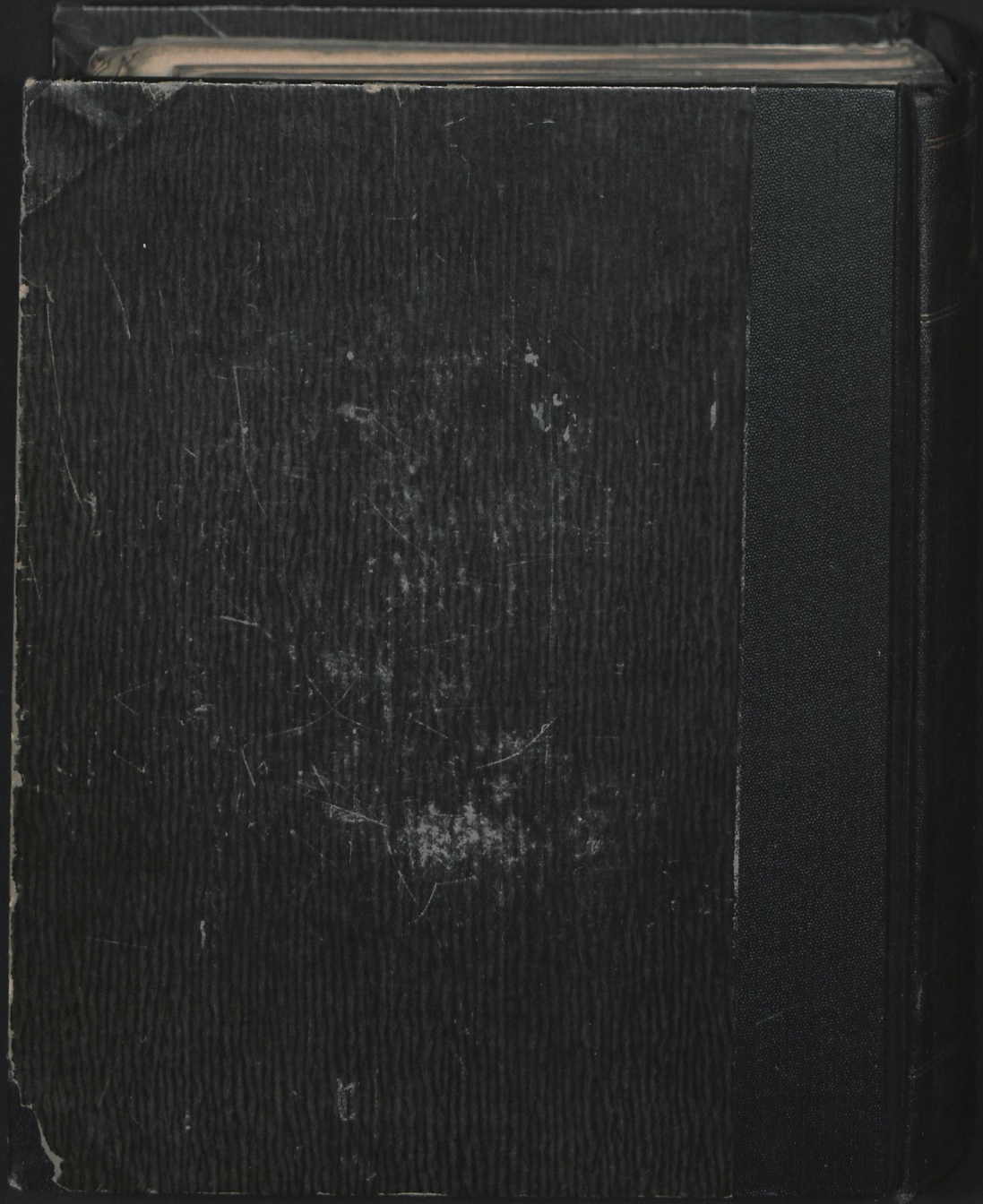

Greifswald, Diss., 1702/05

TA → öL
mit 7 + 77 Stück verknüpft und
f

W018

DISSERTATIO POLITICA 1704, 4
DE
DETHRONI-
SATIONE,

Quem
Inter festivos Academiae Gryphicae
plausus ob natalem CAROLI XII,

vicefimum tertium,
PRÆSIDE

VIRO AMPLISSIMO,
DN. JOHANNÉ PHILIPPO
PALTHENIO,

Politices Professore Regio Ordinario,
Patrono, Præceptore ac Fautore suo,
addictissimo honore prosequendo,

die 26. Junii A. 1704. ab hora 7. matutina in Auditorio Majori
publice disquirendam.

exhibet

RESPONDENS,

EBERHARD. HENR. VON STADE,
Stadâ - Bremensis.

GYPHISWALDIÆ,
PRELO DANIELIS BENJAMINIS STARCKII,
REG. ACAD. TYPOGR.

236
22
M

